

Benczúr Gyula (1844-1920)*A győztes Amor*, 1893

Olaj, vászon 95,5x64 cm

Jelezve balra lent: Benczúr Gyula
1893**Kiállítva:**

- A budapesti Orvos-szövetség műkiállítása. Műcsarnok, 1902. kat. sz. 161.
- Benczúr Gyula (1844-1920) emlékkiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, 1958. kat. sz. 67

Reprodukálva:

- Telepy Katalin: Benczúr Nyíregyháza, 1963. 41. (Repr.: 165.)

Kikiáltási ár: 7 000 000 Ft

Benczúr Gyula: *Amor pávával*. 1893 (Olaj, vászon, 94 x 64 cm; Jelezve balra lent: Benczúr Gyula 1893. Tata Kuny Domokos Múzeum, Ltsz.: 55.6.)

Az amorettek

Benczúr Gyula festészetében jól körülhatárolható tematikus csoportot alkotnak ún. amorettes kompozíciói. Az ezeken ábrázolt pufók, gyermekded figurák az antik Erósznak (Ámornak) leszármazottai, s olykor eredeti mitológiai kompozíciókban, olykor hétköznapi, zsánerszerű jelenetekben bukkannak fel. Benczúr életművében az 1890-es évek jelentik amorettes kompozícióinak „nagy” periódusát. Bizonyítható, hogy Benczúr első felesége halála után (1890) fordult intenzívebben ezekhez a földi és égi lényekhez, s ilyen jellegű kompozíciói nemcsak gyászában, de a portrémegrendelések olykor fárasztó rutinmunkái közepette is megnyugvást és kikapcsolódást jelentettek számára.

Analógiák

Amorettes képeinek prototípusa, az 1882-es *Scherzo*, egy mandolinozó angyalkát ábrázolt, a jelen kompozícióhoz hasonló testtartásban. Ezt követték olyan híressé vált darabok, mint az *Amor pávával* (1893), a *Pajkos Amor* (1894), az *Ősz (Amorettek gyümölcsökkel)* 1894-ből, de mindenekelőtt a főmű, a *Mályvák között* (1890), amely népszerűségét nem utolsósorban annak köszönhetette, hogy a festményt Ferenc József vásárolta meg felesége, Erzsébet királyné számára.

A kép tulajdonosai

Jelen kép, mely *Amor Mars sisakjával*, ill. *Amor sisakkal* címen is ismert, Benczúr egyik jó barátjának és nagy gyűjtőjének, gróf Károlyi Istvánnak a tulajdonában volt. „Károlyi Pista” - ahogy Benczúr írja egy feljegyzésében, már 1901-ben a kép tulajdonosa volt, s nem kizárt, hogy a mű már eredetileg is Károlyinak készült. Ugyanígy Károlyi Istváné volt a mű hasonló méretű párdarabja is, az *Amor pávával* (1893), amely ma a tatai Kuny Domonkos Múzeum tulajdona. A két kompozíciót eddig csupán egyszer állították ki közösen, a Magyar Nemzeti Galéria 1958-as gyűjteményes Benczúr-kiállításán. A látványos kompozíciók vázlatai is egy gyűjteményben voltak; egy 1939-es feljegyzés szerint mindkét vázlat Horthy Miklós kormányzó tulajdonában volt, s minden bizonnyal a budai várpalota 1945-ös leégésekor pusztultak el. A fegyvereken, Mars fegyverein pihenő Amor figurája a mindent legyőző szerelemnek klasszikus képi megfogalmazása. „*Omnia vincit Amor*” (Mindenen úr vagy Amor) - írta Vergilius a X. Eclogában, s mondata klasszikus mottójává vált minden hasonló kompozíciónak.

Bellák Gábor

